

РЕЦЕНЗІЯ НА РУКОПИС КОЛЕКТИВНОЇ МОНОГРАФІЇ НА ТЕМУ «СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ»*

О. В. Скрипнюк

заступник директора з наукової роботи
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
НАН України, доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України

Україна стала на шлях побудови правової держави та створення демократичного суспільства, в якому провідне місце посідають загальнолюдські цінності. Необхідною умовою цього є забезпечення прав і свобод дитини, підвищення ефективності заходів, спрямованих на надійне забезпечення їхнього правового захисту. Сьогодні в Україні тривають складні процеси формування відносин у державі за демократичними принципами. Вказане свідчить про важливість розгляду проблем забезпечення прав і свобод дитини та обумовлює актуальність монографії за загальною редакцією доктора історичних наук, професора Б. І. Андрусишина на тему «Соціально-правовий захист дітей в Україні». Це спроба комплексно, з позицій системно-

го підходу, дослідити і охарактеризувати зміст правового захисту дитини в Україні, виявити основні проблеми його становлення та окреслити тенденції перспективи розвитку, а також розробити науково обґрунтовані рекомендації з удосконалення законодавства в означеній сфері.

У контексті розвитку права, автори монографії звернулись до проблематики сутнісних ознак, принципів, критеріїв класифікації прав дитини та їх захисту, визначили особливості захисту прав дітей з особливими потребами. Досить вдалим є поєднання усталених теоретичних концепцій у сфері захисту прав дитини з новаторськими підходами і поглядами. Запропонований ракурс розгляду соціально-правового захисту дітей з врахуванням того,

що ця проблема є багатоаспектна, вдало розкриває особливості захисту підростаючого покоління.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в контексті захисту прав дітей з особливими потребами. Значущість обговорюваних в монографії питань підкреслюється й тим, що Президент України П. Порошенко подав до Верховної Ради законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу дітей з особливими освітніми потребами до освітніх послуг».

Цілком обґрунтовано, що у першому розділі розглядаються саме історико-правові аспекти захисту прав дитини в Україні, робиться акцент, зокрема, на основних проблемах сучасного стану прав дитини в Україні;

* За заг. редакцією докт. іст. наук, професора Б. І. Андрусишина.

становленні прав дитини на території України в контексті європейського розвитку; понятті прав, свобод, інтересів дитини та принципів їх правового захисту.

Внаслідок комплексного монографічного дослідження наведено вирішення важливих завдань, що виявляються в з'ясуванні загальних засад і практичних проблем соціально-правового захисту дітей в Україні, а також у розробленні рекомендацій щодо удосконалення національного законодавства у сфері охорони, реалізації та захисту прав і свобод дитини.

Другий розділ присвячений аналізу системи прав і свобод дитини. Особливу увагу приділено проблемі дитячої інвалідності, яка поряд зі злочинністю неповнолітніх є однією з найболючіших проблем будь-якого суспільства, у тому числі українського.

Не викликає сумніву думка авторів, що права дитини – це об'єктивно визначені соціально-економічним рівнем розвитку суспільства юридично гарантовані можливості задоволення потреб та інтересів дитини, реалізація яких є необхідною умовою для її нормального життя та гармонійного розвитку і здійснюється самою дитиною або за допомогою інших осіб. А свободи дитини – це законодавчо закріплена та гарантована можливість дити-

ни реалізовувати особисті потреби та інтереси, зумовлені її віковими особливостями фізичного, інтелектуального, культурного розвитку, це можливість здійснення незалежного вибору певного рішення, свобода вираження думок, невтручання у сферу особистих переконань.

Комплексний підхід дослідження дав змогу висвітлити права дітей з обмеженими можливостями, які можуть бути поділені на дві великі групи: загальні та спеціальні. Загальні права дітей з обмеженими можливостями включають права, які забезпечують фізичне (природне) існування дитини, та права, які забезпечують соціальне буття дитини.

У третьому розділі монографії висвітлюються проблеми соціально-правової природи захисту дітей з особливими потребами.

Заслугує на увагу спроба авторів з'ясувати таку важливу категорію, як «діти з особливими потребами». Дослідження прав дітей з обмеженими можливостями є актуальним як у загально-теоретичному, так і у прикладному плані. Незважаючи на значні економічні труднощі, держава не перестає турбуватися про права інвалідів, законодавчо їх закріплюючи та визначаючи.

Окремі підрозділи наукової роботи присвячені актуальним питанням формування соціально

нормативної поведінки у дітей з особливими потребами та встановлення психологічного контакту у вихованні неповнолітніх з девіантною поведінкою.

Отримані авторами висновки є достатньо аргументованими, їх достовірність зумовлена тим, що дослідження ґрунтуються на широкій джерельній базі, нормативно-правових документах, використанні необхідної юридичної правової літератури. Викладення матеріалів монографії характеризується логічністю, структура роботи в достатній мірі оптимальна, і в цілому досягається поставлена мета.

Представлений колективний науковий доробок відзначається своєю новизною та актуальністю. Праця буде корисною для подальшого розвитку системи прав і свобод дитини та удосконалення механізму їх забезпечення.

Монографія «Соціально-правовий захист дітей в Україні» є системною науковою працею колективу авторів, яка розглядає цілий спектр актуальних проблем правового захисту дітей в Україні.

Ця праця представляє науковий і практичний інтерес, стане корисною для науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться означеною проблематикою, і може бути рекомендована до публікації. ■